

מאימתי פרק ראשון תענית

פ.ו.

עין משפט נר מצוה

א א מיי פ"ד מהלכות
תענית הלכה כ' ג ג
טוש"ע א"ח סימן תתקט
סעיף כ'
ב ב מיי"ט ס"ח טור
א"ח סימן תתקט:

תורה אור השלם

- אור זרע לצדיק
ולישירי לב שמחה:
- תורה האלהים את
מעשיהם בי שבו מדרכם
הרעה ונתנם האלהים
על הרעה אשר דבר
לעשות להם ולא
יעשו:
- וקרעו לבבכם ואל
בגדיכם ושובו אל יי
אלהיכם כי נתון ורחום
הוא ארך אפים ורב חסד
ונחם על הרעה:

- יבאל ב יג
שיר המעלות אל יי
בצוקת לי קראתי
ועניני תהלים קב א
שיר לפעולות אשא
עניני אל הקהלים מאן
יבא עזרי:

- תהלים קבא א
שיר המעלות
ממעמקים קראתי יי
תהלים קל א
תפלה לנגי כי יעקב
ולפני יי ישפך שוחו:
תהלים קב א
רעב כי יתהי בארץ
דבר כי יתהי שדפון
יקון ארבה חסיל כי
יתהי כי יצו לו איבו
בארץ שערין כל נגע כל
מחלה מלכים א ח לו
אשר תהי דבר יי אל
יקדשו על דברי
הבצורות ירמיהו יד א

מוסף רש"י

אנשי משמר. הכניס ולויס
העובדין, מתעניין ולא
משימי'ן. לפי שכן
עסקין בעזרה ואין יוכלים
להשלים (עיר יב). ואם
התחילו. שהמטו
להתענות כ' לו ל' יוס
ונכחו כן ימי מטכה לו
ר"ח (ערובין מא). שאין
משלימין. תענית חמורה
ול"ח להתענות כל היום
(סו). וכן תשעה באב
שחל להיות בערב שבת.
ימי און ממליטין (סו).

רבינו חננאל

ראבי אומר צדיקים
[לאורח] ישרים בשמחה,
שנא' אור זרוע לצדיק
ולישירי לב שמחה. הדרן
עלך מאימתי שבוירין

א אור זרוע לצדיק ולישירי לב שמחה. פירוש ואין לומר כללעיל
ולישירי האל והאלו שמחה ואורה (ס) א"כ לאמרין לישירי
לב קאי אהא דלעיל כמו כן לאמרין לצדיקים קאי אהא דלצמריה
כיון דסמוך לדיק לישירי לב וזודאי יש הפרש בין זה לזה דאם
לא כן לערביהו ולתמוז ולצדיקים
ולישירי לב אורה ושמחה אכל ההיא
דלעיל לא הוו מלכיס ושיריס כי הדדי
אלא יראו וקמו ציייהו וכמו יראו
וקמו דהו קודם שריס קאי על מלכיס
דלעיל קאי נמי אשיריס דכתיב אצמריה
אלה הכל און לפרש אלא אור זרוע
לצדיקים ולישירי לב שמחה (ס):

הדרן עלך מאימתי
ואפילו

צדיקים לאורה דכתיב ולישירי שמחה דכתיב
ולישירי לב שמחה:

הדרן עלך מאימתי

סדר * תענית כיצד מוציאין את התיבה לרחובה של עיר (א) ונותנין אפר
מקלה על גבי התיבה ובראש הנשיא ובראש אב בית דין וכל
אחד ואחד נותן בראשו הזקן שבהן אומר לפניו דברי כבושין אחינו
לא נאמר באנשי נינוה וירא אלהים את שקם ואת תעניתם אלא ² וירא
אלהים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה ובקבלה הוא אומר ³ וקרעו
לבבכם ואל בגדיכם עמדו בתפלה מורידין לפני התיבה זקן ורגיל ויש
לו בנים וביתו ירקם כדי שיהא לבו שלם בתפלה ² ואומר לפניו עשרים
וארבע ברכות ו"ה שבכל יום ומוסיף עליהן עוד שש ואלו הן זכרונות
ושופרות ⁴ אל ה' בצרתה לי קראתי ויעניני ⁵ אשא עיני אל ההרים וגו'
⁶ ממעמקים קראתיך ה' תפלה לעני כי יעטוף ר' יהודה אומר לא היה
צריך לומר זכרונות ושופרות אלא אומר תחיתיהו ⁸ רעב כי יהיה בארץ
דבר כי יהיה ⁹ אשר היה דבר ה' אל ירמיהו על דברי הבצורות ואומר
חותמיהו על הראשונה הוא אומר מי שענה את אברהם בהר המוריה
הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' גואל
ישראל על השניה הוא אומר מי שענה את אבותינו על ים סוף הוא יענה
אתכם וישמע קול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' וזכר הנשכחות על
השלישית הוא אומר מי שענה את יהושע בגלגל הוא יענה אתכם וישמע
בקול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' שומע תרועה על הרביעית
הוא אומר מי שענה את שמואל במצפה הוא יענה אתכם וישמע בקול
צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' שומע צעקה על החמישית הוא אומר
מי שענה את אליהו בהר הכרמל הוא יענה אתכם וישמע בקול
צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' שומע תפלה על הששית הוא
אומר מי שענה את יונה ממעי הדגה הוא יענה אתכם וישמע בקול
צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' העונה בעת צרה על השביעית
הוא אומר מי שענה את דוד ואת שלמה בנו בירושלים הוא יענה אתכם
וישמע בקול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' המרחם על הארץ: מעשה

סדר * תענית כיצד מוציאין את התיבה לרחובה של עיר (א) ונותנין אפר
מקלה על גבי התיבה ובראש הנשיא ובראש אב בית דין וכל
אחד ואחד נותן בראשו הזקן שבהן אומר לפניו דברי כבושין אחינו
לא נאמר באנשי נינוה וירא אלהים את שקם ואת תעניתם אלא ² וירא
אלהים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה ובקבלה הוא אומר ³ וקרעו
לבבכם ואל בגדיכם עמדו בתפלה מורידין לפני התיבה זקן ורגיל ויש
לו בנים וביתו ירקם כדי שיהא לבו שלם בתפלה ² ואומר לפניו עשרים
וארבע ברכות ו"ה שבכל יום ומוסיף עליהן עוד שש ואלו הן זכרונות
ושופרות ⁴ אל ה' בצרתה לי קראתי ויעניני ⁵ אשא עיני אל ההרים וגו'
⁶ ממעמקים קראתיך ה' תפלה לעני כי יעטוף ר' יהודה אומר לא היה
צריך לומר זכרונות ושופרות אלא אומר תחיתיהו ⁸ רעב כי יהיה בארץ
דבר כי יהיה ⁹ אשר היה דבר ה' אל ירמיהו על דברי הבצורות ואומר
חותמיהו על הראשונה הוא אומר מי שענה את אברהם בהר המוריה
הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' גואל
ישראל על השניה הוא אומר מי שענה את אבותינו על ים סוף הוא יענה
אתכם וישמע קול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' וזכר הנשכחות על
השלישית הוא אומר מי שענה את יהושע בגלגל הוא יענה אתכם וישמע
בקול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' שומע תרועה על הרביעית
הוא אומר מי שענה את שמואל במצפה הוא יענה אתכם וישמע בקול
צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' שומע צעקה על החמישית הוא אומר
מי שענה את אליהו בהר הכרמל הוא יענה אתכם וישמע בקול
צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' שומע תפלה על הששית הוא
אומר מי שענה את יונה ממעי הדגה הוא יענה אתכם וישמע בקול
צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' העונה בעת צרה על השביעית
הוא אומר מי שענה את דוד ואת שלמה בנו בירושלים הוא יענה אתכם
וישמע בקול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' המרחם על הארץ: מעשה

הדרן עלך מאימתי

סדר * תענית כיצד מוציאין את התיבה לרחובה של עיר (א) ונותנין אפר
מקלה על גבי התיבה ובראש הנשיא ובראש אב בית דין וכל
אחד ואחד נותן בראשו הזקן שבהן אומר לפניו דברי כבושין אחינו
לא נאמר באנשי נינוה וירא אלהים את שקם ואת תעניתם אלא ² וירא
אלהים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה ובקבלה הוא אומר ³ וקרעו
לבבכם ואל בגדיכם עמדו בתפלה מורידין לפני התיבה זקן ורגיל ויש
לו בנים וביתו ירקם כדי שיהא לבו שלם בתפלה ² ואומר לפניו עשרים
וארבע ברכות ו"ה שבכל יום ומוסיף עליהן עוד שש ואלו הן זכרונות
ושופרות ⁴ אל ה' בצרתה לי קראתי ויעניני ⁵ אשא עיני אל ההרים וגו'
⁶ ממעמקים קראתיך ה' תפלה לעני כי יעטוף ר' יהודה אומר לא היה
צריך לומר זכרונות ושופרות אלא אומר תחיתיהו ⁸ רעב כי יהיה בארץ
דבר כי יהיה ⁹ אשר היה דבר ה' אל ירמיהו על דברי הבצורות ואומר
חותמיהו על הראשונה הוא אומר מי שענה את אברהם בהר המוריה
הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' גואל
ישראל על השניה הוא אומר מי שענה את אבותינו על ים סוף הוא יענה
אתכם וישמע קול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' וזכר הנשכחות על
השלישית הוא אומר מי שענה את יהושע בגלגל הוא יענה אתכם וישמע
בקול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' שומע תרועה על הרביעית
הוא אומר מי שענה את שמואל במצפה הוא יענה אתכם וישמע בקול
צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' שומע צעקה על החמישית הוא אומר
מי שענה את אליהו בהר הכרמל הוא יענה אתכם וישמע בקול
צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' שומע תפלה על הששית הוא
אומר מי שענה את יונה ממעי הדגה הוא יענה אתכם וישמע בקול
צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' העונה בעת צרה על השביעית
הוא אומר מי שענה את דוד ואת שלמה בנו בירושלים הוא יענה אתכם
וישמע בקול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' המרחם על הארץ: מעשה

בימי
שפרות חמימת שופרות וכן אחר כולם מעין הפרשה כדמפרש ואילן: על הראשונה. בפעם
ראשונה הוא אומר מי שענה לאברהם וכו'. גואל ישראל היה מתחיל להאריך והולך ואומר לכולן שש ברכות: על השניה. זו היא
זכרה ראשונה של שש ברכות כדאמרין בגמ' ויהיך דגואל ישראל זו היא זכרה ענמה של שמונה עשרה ואינה מאותן שש אלה שבה
היא מתחיל להסוק ולהאריך. על הזכרונות הוא אומר זוכר הנשכחות ועל השופרות שומע תרועה והוא שניה למנינה ועל אל ה'
צרתה לי והיא שלישיית למנין שש שומע צעקה (ט) שלישיית וכן כולן: ומי שענה את אבותינו על ים סוף. לפיכך אומרה זכרונות לפי שהיו ישראל
נשכחים בזמנא דכמה שנים ונתייאשו מן הגאולה וחרסו המקום וגאלם דכתיב (שמות ו) ואזכור את צרתי: ובשופרות היה אומר מי
שענה את יהושע בגלגל. לפי שענה בשופרות ציריחו והו צעוד שהיו ישראל בגלגל: ואליהו בהר הכרמל. כנגד אשא עיני אל ההרים
וכן כולן לפי ענין המזמורים אליהו נענה בהר הכרמל מעין אשא עיני אל ההרים ושמואל בזמנא דכתיב קראי ומעין אל ה' צרתה לי:
ממעני הדגה. מעין ממעמקים קראתיך ה' ועונה בעת צרה שכן כתיב ציונה קראתי מצרה לי (יונה ג) ובשמואל כתיב ויעק אל ה' (שמואל
א ו) וצאליהו כתיב (מלכים א יח) עניי זו תפלה: ועל השביעית. מפרש בגמרא מ' מאי שביעית. מי שענה דוד ויהי רעב צימי דוד שלש שנים
שנה אחר שנה (שמואל ב טו): ושלמה. כשהכניס הארון לביית קדש הקדשים. אי נמי רעב כי יהיה צורך וגו' (מלכים א ט) ולפיכך חותם
מרחם על הארץ שהן התפללו על ארץ ישראל ותפלה לעני כי יעטוף על דוחק גשמים נופל וכתיב ציה (סס) בהעלר שמים: (י) צימי
רבי חננאל בלפורי. אפי על רבי יוסף דלמרין בטבסקין (ק ג): אחר רבי יוסף בלפורי [אחר ר'] מנינא בן מרדכי: בטיכני:
וגומר

לבוש נפש למתעב גוי לעבד מושלים. ישראל הזוים ומתועבים
ועבדים מושלין בהן: (א) ולא הכל צדיקה. לקראת ישראל לעמיד
לכל מלכים יראו וקמו שריס ושמתחו: ה"ג לא הכל לאורה ולא
לשמחה דכתיב אור זרוע לצדיק ולישירי לב שמחה. ישריס
הדרן עלך מאימתי

סדר תעניות כיצד מוציאין את התיבה לרחובה של עיר (א) ונותנין אפר
מקלה על גבי התיבה ובראש הנשיא ובראש אב בית דין וכל
אחד ואחד נותן בראשו הזקן שבהן אומר לפניו דברי כבושין אחינו
לא נאמר באנשי נינוה וירא אלהים את שקם ואת תעניתם אלא ² וירא
אלהים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה ובקבלה הוא אומר ³ וקרעו
לבבכם ואל בגדיכם עמדו בתפלה מורידין לפני התיבה זקן ורגיל ויש
לו בנים וביתו ירקם כדי שיהא לבו שלם בתפלה ² ואומר לפניו עשרים
וארבע ברכות ו"ה שבכל יום ומוסיף עליהן עוד שש ואלו הן זכרונות
ושופרות ⁴ אל ה' בצרתה לי קראתי ויעניני ⁵ אשא עיני אל ההרים וגו'
⁶ ממעמקים קראתיך ה' תפלה לעני כי יעטוף ר' יהודה אומר לא היה
צריך לומר זכרונות ושופרות אלא אומר תחיתיהו ⁸ רעב כי יהיה בארץ
דבר כי יהיה ⁹ אשר היה דבר ה' אל ירמיהו על דברי הבצורות ואומר
חותמיהו על הראשונה הוא אומר מי שענה את אברהם בהר המוריה
הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' גואל
ישראל על השניה הוא אומר מי שענה את אבותינו על ים סוף הוא יענה
אתכם וישמע קול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' וזכר הנשכחות על
השלישית הוא אומר מי שענה את יהושע בגלגל הוא יענה אתכם וישמע
בקול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' שומע תרועה על הרביעית
הוא אומר מי שענה את שמואל במצפה הוא יענה אתכם וישמע בקול
צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' שומע צעקה על החמישית הוא אומר
מי שענה את אליהו בהר הכרמל הוא יענה אתכם וישמע בקול
צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' שומע תפלה על הששית הוא
אומר מי שענה את יונה ממעי הדגה הוא יענה אתכם וישמע בקול
צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' העונה בעת צרה על השביעית
הוא אומר מי שענה את דוד ואת שלמה בנו בירושלים הוא יענה אתכם
וישמע בקול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' המרחם על הארץ: מעשה

סדר * תענית כיצד מוציאין את התיבה לרחובה של עיר (א) ונותנין אפר
מקלה על גבי התיבה ובראש הנשיא ובראש אב בית דין וכל
אחד ואחד נותן בראשו הזקן שבהן אומר לפניו דברי כבושין אחינו
לא נאמר באנשי נינוה וירא אלהים את שקם ואת תעניתם אלא ² וירא
אלהים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה ובקבלה הוא אומר ³ וקרעו
לבבכם ואל בגדיכם עמדו בתפלה מורידין לפני התיבה זקן ורגיל ויש
לו בנים וביתו ירקם כדי שיהא לבו שלם בתפלה ² ואומר לפניו עשרים
וארבע ברכות ו"ה שבכל יום ומוסיף עליהן עוד שש ואלו הן זכרונות
ושופרות ⁴ אל ה' בצרתה לי קראתי ויעניני ⁵ אשא עיני אל ההרים וגו'
⁶ ממעמקים קראתיך ה' תפלה לעני כי יעטוף ר' יהודה אומר לא היה
צריך לומר זכרונות ושופרות אלא אומר תחיתיהו ⁸ רעב כי יהיה בארץ
דבר כי יהיה ⁹ אשר היה דבר ה' אל ירמיהו על דברי הבצורות ואומר
חותמיהו על הראשונה הוא אומר מי שענה את אברהם בהר המוריה
הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' גואל
ישראל על השניה הוא אומר מי שענה את אבותינו על ים סוף הוא יענה
אתכם וישמע קול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' וזכר הנשכחות על
השלישית הוא אומר מי שענה את יהושע בגלגל הוא יענה אתכם וישמע
בקול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' שומע תרועה על הרביעית
הוא אומר מי שענה את שמואל במצפה הוא יענה אתכם וישמע בקול
צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' שומע צעקה על החמישית הוא אומר
מי שענה את אליהו בהר הכרמל הוא יענה אתכם וישמע בקול
צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' שומע תפלה על הששית הוא
אומר מי שענה את יונה ממעי הדגה הוא יענה אתכם וישמע בקול
צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' העונה בעת צרה על השביעית
הוא אומר מי שענה את דוד ואת שלמה בנו בירושלים הוא יענה אתכם
וישמע בקול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' המרחם על הארץ: מעשה

הדרן עלך מאימתי

סדר * תענית כיצד מוציאין את התיבה לרחובה של עיר (א) ונותנין אפר
מקלה על גבי התיבה ובראש הנשיא ובראש אב בית דין וכל
אחד ואחד נותן בראשו הזקן שבהן אומר לפניו דברי כבושין אחינו
לא נאמר באנשי נינוה וירא אלהים את שקם ואת תעניתם אלא ² וירא
אלהים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה ובקבלה הוא אומר ³ וקרעו
לבבכם ואל בגדיכם עמדו בתפלה מורידין לפני התיבה זקן ורגיל ויש
לו בנים וביתו ירקם כדי שיהא לבו שלם בתפלה ² ואומר לפניו עשרים
וארבע ברכות ו"ה שבכל יום ומוסיף עליהן עוד שש ואלו הן זכרונות
ושופרות ⁴ אל ה' בצרתה לי קראתי ויעניני ⁵ אשא עיני אל ההרים וגו'
⁶ ממעמקים קראתיך ה' תפלה לעני כי יעטוף ר' יהודה אומר לא היה
צריך לומר זכרונות ושופרות אלא אומר תחיתיהו ⁸ רעב כי יהיה בארץ
דבר כי יהיה ⁹ אשר היה דבר ה' אל ירמיהו על דברי הבצורות ואומר
חותמיהו על הראשונה הוא אומר מי שענה את אברהם בהר המוריה
הוא יענה אתכם וישמע בקול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' גואל
ישראל על השניה הוא אומר מי שענה את אבותינו על ים סוף הוא יענה
אתכם וישמע קול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' וזכר הנשכחות על
השלישית הוא אומר מי שענה את יהושע בגלגל הוא יענה אתכם וישמע
בקול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' שומע תרועה על הרביעית
הוא אומר מי שענה את שמואל במצפה הוא יענה אתכם וישמע בקול
צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' שומע צעקה על החמישית הוא אומר
מי שענה את אליהו בהר הכרמל הוא יענה אתכם וישמע בקול
צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' שומע תפלה על הששית הוא
אומר מי שענה את יונה ממעי הדגה הוא יענה אתכם וישמע בקול
צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' העונה בעת צרה על השביעית
הוא אומר מי שענה את דוד ואת שלמה בנו בירושלים הוא יענה אתכם
וישמע בקול צעקתכם היום הזה ברוך אתה ה' המרחם על הארץ: מעשה

בימי
שפרות חמימת שופרות וכן אחר כולם מעין הפרשה כדמפרש ואילן: על הראשונה. בפעם
ראשונה הוא אומר מי שענה לאברהם וכו'. גואל ישראל היה מתחיל להאריך והולך ואומר לכולן שש ברכות: על השניה. זו היא
זכרה ראשונה של שש ברכות כדאמרין בגמ' ויהיך דגואל ישראל זו היא זכרה ענמה של שמונה עשרה ואינה מאותן שש אלה שבה
היא מתחיל להסוק ולהאריך. על הזכרונות הוא אומר זוכר הנשכחות ועל השופרות שומע תרועה והוא שניה למנינה ועל אל ה'
צרתה לי והיא שלישיית למנין שש שומע צעקה (ט) שלישיית וכן כולן: ומי שענה את אבותינו על ים סוף. לפיכך אומרה זכרונות לפי שהיו ישראל
נשכחים בזמנא דכמה שנים ונתייאשו מן הגאולה וחרסו המקום וגאלם דכתיב (שמות ו) ואזכור את צרתי: ובשופרות היה אומר מי
שענה את יהושע בגלגל. לפי שענה בשופרות ציריחו והו צעוד שהיו ישראל בגלגל: ואליהו בהר הכרמל. כנגד אשא עיני אל ההרים
וכן כולן לפי ענין המזמורים אליהו נענה בהר הכרמל מעין אשא עיני אל ההרים ושמואל בזמנא דכתיב קראי ומעין אל ה' צרתה לי:
ממעני הדגה. מעין ממעמקים קראתיך ה' ועונה בעת צרה שכן כתיב ציונה קראתי מצרה לי (יונה ג) ובשמואל כתיב ויעק אל ה' (שמואל
א ו) וצאליהו כתיב (מלכים א יח) עניי זו תפלה: ועל השביעית. מפרש בגמרא מ' מאי שביעית. מי שענה דוד ויהי רעב צימי דוד שלש שנים
שנה אחר שנה (שמואל ב טו): ושלמה. כשהכניס הארון לביית קדש הקדשים. אי נמי רעב כי יהיה צורך וגו' (מלכים א ט) ולפיכך חותם
מרחם על הארץ שהן התפללו על ארץ ישראל ותפלה לעני כי יעטוף על דוחק גשמים נופל וכתיב ציה (סס) בהעלר שמים: (י) צימי
רבי חננאל בלפורי. אפי על רבי יוסף דלמרין בטבסקין (ק ג): אחר רבי יוסף בלפורי [אחר ר'] מנינא בן מרדכי: בטיכני:
וגומר

(א) ועי' תוספות לקמן ע"כ
ד"ה ונתנין. (ב) [עין לך
ד: א]. (ג) [לקמן ז: א].
(ד) [לפניי שם סתמה דגמרא
הוא ולא ר' זירא אמרה].
(ה) [בכסות לד: א]. (ו) [לקמן
טו: א]. (ז) [עין לך ע"כ]. (ח) [ועי'
תוספי' מנחות יט. ד"ה
במקלה].

הגהות הב"ח

- (א) הש"י ד"ה כבושין כי
(סוכטין את הלכות
להחזיר למוטב) מא"ח
וה"י ק"ח שבכ"ח
ורדקין את הלב
לעשות תשובה. מ"ה עין
אחר שמגלה להם סמ"י
מעשיהם כמו צדיי כשי
דרכמה כי פ"ח י"ז:
(ב) ד"ה ונתנין כי
לשאל והקשה ב"ח
ומינת עמדו בתפלה נמחק
לא קרינן ליה קבלה מ"ד
עמדו בתפלה כמנונה על
עיר: (ג) ד"ה ורגיל כי שכל
ש"י שטועה: (ד) ר"ה על
השנים כי שומע צעקה וכן
כולל כ"ח ומינת שלשית
נמחק והד"ה עם ד"ה מי
שענה וד"ה ובשופרות
ה"ה ואלו וכו' ושמאל
במפלה בדכתיבי קרא
וכי הד"ה עז צימי רבי
תלפלא: (ה) תוספות ד"ה
אור כי שמחה ואורה דאם
כן אמרינן דליכתי לב כי
כמו כן אמרינן דצדיק קרי
אהא דלצמריה כי ולתמוז
לצדיק ולישירי לב אורה
ושמחה אכל בההיא דלעיל
לא הוו מלכיס ושיריס
כתובים אהרודי אלא כי
אור זרוע לצדיק ולישירי לב
שמחה:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה ובקבלה וכו'
ולא קרי ליה דבריה קבלה.
עין חולין ק' קל ע"א
רש"י ד"ה מות מסה:

לעזי רש"י

פריש"א. מכבש.

רבינו גרשום

(ו) הוא הוא עבדי. קימה
והשתחיה. ה"ג. הכל
לאורה ולא הכל לשמחה,
(ז) צדיקים לאורה (ולוח)
[ולא] לשמחה ישרים אף
לשמחה. בישרים עדיפי
מצדיקים.
הדרן עלך מאימתי